

Leto VIII.

Številka 5.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

D^r. Danilo Majaron.

V LJUBLJANI.

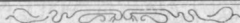
Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1892.

VSEBINA.

1. Dotike prava in naravstva	131
2. <i>A. Brunen</i> : Ali sme nadvarstvena tožbena privolitev biti „implicite“ obsežena v rešilu tožbe?	139
3. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
a) Zemljejnjizna mapa, dokazilo za lastninsko pravico?	142
b) Pravilno je, izdajati končne ali začasne odločbe v slovenskem jeziku, če tudi je bila samó tožba slovenska, vsi ostali pravdni govori pa so v drugem jeziku. — Nedopusten ničnostni rekurz zoper dokazni odlok (§ 46. sum. pat.)	146
c) Če se pri graditvi železnice prekorači mera razlaščenega sveta, to na sebi še ni motitev posesti.	149
d) Troški intervencije pri dokazu v večni spomin.	151
e) Preosnova zadruga z omejenim poroštvom v zadrugo z neomejenim poroštvom.	153
f) Za troške, prisojene v eksekucijskem postopanju ni eksekucije v varnost po §-u 259. obč. sod. reda.	154
Kazensko pravo:	
K obnovi kazenskega postopanja (§ 356. kaz. pr. r.).	154
4. Književna poročila	156
5. Razne vesti	157

Dotike prava in naravstva.¹⁾

1. Svrha in pojem prava.

Pravo je nastalo s prvim početkom človeške družbe (société). Najmanjša skupina družbinska pa je ona, ki obsega dva vkupno živeča človeka. Uže dvojico družbinsko, recimo n. pr. zakonsko, je težavno vzdrževati. Čim večja pa je družba, tem večje sile je treba, vzdrževati jo, in tem bolj zapleteno postaje mejsobno življenje v družbi, takó da se sme reči: določno obliko dobiva pravo stoprav v družbi. Zató je delokroga pravo iskati jedino v družbi, a pravo ni druga, nego ona delavnost duševna in telesna, katera brani in čuva koristi pojedincev, in pa koristi vkupnosti družbinske. Ker pa se koristi najboljše čuvajo po obrambi njim odgovarjajočih dolžnostij, katere so med pojedinci samimi in med temi in pa skupino, zato je pravo tudi smeti imenovati čuvanje družbinskih obvezanostij po skupinski ali obči volji. Brez te krepke pomoči, katero daje vkupna volja pravni delavnosti, ne bi se obranile niti mejsobne obvezanosti niti one koristi.

Z družbinskim bivanjem, to je z vkupnim življenjem ljudij, smo dejali gore, počelo se je pravo. Življenje je neprestano delovanje; ono ne pozna nikakega preneha in odlaška. Moč trenutja in pa sila potrebnostij močno pritiskata posamnega človeka kakor tudi družbo ter vstvarjata najraznejše oblike mejsobnih obvezanostij. Te oblike imajo toliko moč, da se po njih

¹⁾ Svrha temu spisu je: z jedne strani dokazati zvezo in sorodstvo prava z naravstvom (éthiko), z druge pomnožiti in dopolniti naravstvenopravno besedstvo (terminologijo). Le-to se nikakor ni doseglo po izmišljevanji novih, nego skrbnim zasledovanjem živečih, po slovenskih (ne slovanskih) narečjih raztrošenih izrazov. V olegšanje čitateljem pride na konec razprave pregled in abecedni red upotrebljenih izrazov, sosebo pravnih.

življenje v družbi nadaljuje. Navada ali običaj takim oblikam daje stalnost, takó da jedna oblika postane vzgledna (tipična) za vse slične razmere, dokler zopet nova potreba ne nadomesti starega običaja z novejšim, kateri je včasih družbi prikladnejši, včasih pri naglosti časa ali pri slabosti človeškega razuma pa tudi menj prikladen ali celó neprikladen. Tako se oblike mej-sobnih obvezanostij včasih prav brzo v družbinskem življenji menjajo, a vselej pod pritiskom razmér in novih okolnostij družbinskih. Potrebe in okolnosti so torej najoblastnejši (avtoritativni) činitelji (faktorji) prava.

Družbe prospévajo ali pa upadajo po notranjih in vunanjih vzrokih. Tekom družbovanja ali življenja družbinskega izkalgajo se družbinske kreposti in ob jednom družbinske slabosti. Od preteganja onih ali teh je prospeh ali pa upad družbe zavisen. Zató se dobrota in cena prava vidi stoprav iz učinkov, katere pravo dosega gledé na družbinske vezí. S tega ozira je smeti pravo zvati tudi ono delavnost družbinsko, katera goji in pospešuje družbinske kreposti, a umanjšuje družbinske slabosti.

To so dobitki (rezultati) modroslovnega premišljevanja o pravu. Ponovimo jih! Delokrog prava je družba človeška; družba je vkupnost obćih koristij pojedincev med saboj z jedne, a pojedincev proti družbi in družbe proti pojedincem z druge strani; koristi družbinske se čuvajo najbolje čuvanjem mejsebojnih obvezanostij, a čuvanje obvezanostij se vrši najprospešneje čuvanjem družbinskih (socijalnih) krepostij in odbijanjem družbinskih slabostij. Končema je torej pravo svrha in cilj čuvanje družbenskih krepostij. In po takem smo prišli do naravstvene (moralne) podloge prava, katera je ob jednom njegova svrha, takó da pravo obdeluje in ob jednom množi naravstvena tlà. Doseganje krepostij je namreč ves namen naravstvenega delovanja, a to je predmet naravstvu (ethiki, moráli).

Da je pravo namerjeno na obstanek in prospeh družbe, trdijo tudi pravniki. Takó Rud. pl. Ihering pravo pripisuje kot svrhu: „čuvanje životnih pogojev družbe“ (Zweck i. Recht. I. zv. 2 nat. str. 443). Isti Ihering išče svrhe prava v „družbinskem miru“ (Kampf ums Recht str. 1). Jellinek imenuje pravo „zaglavek (summe) hraniteljnih pogojev družbe“ (Die social-

ethische Bedeutung von Recht itd. str. 42). V vseh obrisih pravne povestnice najdete zvezo družbe in prava poudarjano.¹⁾

Tudi izvira pravu iščejo pravniki v zopernostih raznih družbinskih koristij (interessenstreit). Te zopernosti so prave vile rojenice pravu. Te zopernosti pa zopet izvirajo iz globine človeške naravi (nature), iz načela nerazločivosti (individuvalnosti) človeške, katera se najbolj prikazuje v jedinstveni volji. Vsaka osebnost (individuvalnost) brani svoj obstanek proti drugim osebnostim, a odtod družbinski prepír. Proti osebnostim mora se s časoma razvijati nova moč, da jih brzda; ta pa je občā ali družbinska volja, ki kroti samopašnost in sebičnost osebno. Ta volja družbinska pa je pravo, izhajajoče od manjših in večjih družeb. Starejša pravniška šola prisvaja pravu samó okolično (indirektno) pospeševanje družbinskih koristij. Tako dopuščata Stahl in Bluntschli pravu samó svrhu popravljanja „motjene ali vražene pravice“ (Bluntschli: *Allgem. Staatsrecht.* 6. nat. 1885, II. zv. str. 305—6). Rud. pl. Ihering, zastopnik novejšega pravoslovja, pa je drugačnega mnenja ter zatrjuje tudi premo (direktno) pospeševanje družbe s pomočjo prava, rekši, da je pravu zadača „ukazovati volji človeški pravi pôt, braniti jo na tem pôti ter pomnoževati njeno moč“ (*Geist d. röm. Rechts.* 4. nat. II. zv. st. 24—25).

Ne zdi se mi težko dokazati, da pravo ne samo okoličnin nego tudi prēmim pôtem pospešuje družbinske koristi. Posebno dvojim premim pôtemjih doseza: zakonom in pravosôdjem ali pravoreki. Nekoji zakoni stvarjajo nove obvezanosti in nove pravice, pravosodjem pa se razrešujejo dvoumne koristi ter se prisôjajo jedni stranki. K zakonito stvarjenim pravicam pripadajo predpravice nekaterih stališev („stanovske pravice“), osebne (personalne) predpravice, nove lastninske

¹⁾ Obsežnega temeljitega dela o „povestnici prava“ do sedaj še ni; podrobnih podatkov o razvoji raznih vrst prava je pa neštivilno. Način, kakó bi se gradivo za tako delo nabiralo, odkod jemalo in kakó upotrebilo — o tem je razpravljal Curiški profesor dr. Meili v svojem govoru na Dunaji, natisnjenem v „*Juristische Blätter*“; primer. teh šte. 16, str. 183, leta 1892.

pravice, največ pa javne pravice, katere se tudi državljanske imenujejo. Posebne pravice se vstvarjajo po upravnem pôti, še bolj po ustavnem („ustavne pravice“). Isto tako nastajajo nove pravice po mejnarodnem pravu, po katerem celi narodi in cele države stopajo v nove pravice. Koristij od takih pravnih razmer ne uživajo samo mogočne in velike, ampak še bolj manjše države, tako na pr. švicarska, belgijska, pobalkanske države in dr., katere si takih pravic pri svoji malosti in slabosti nikdar ne bi izvojevale. Nove koristi se stvarjajo po trgovskih, bróderskih in drugih pogodbah, katere krčijo pôti čisto novim razmeram, obvezanostim in koristim. Vse to so učinki prava, katero včasih vse stare razmere prestroji ter popolnoma nove vstvari, katerih brez pomoči prava nobeden še tako srečni slučaj ne bi mogel nanesti, k večjemu sijajne pobede (vzmage) in sila močnejšega.

Ni nam treba nadalje dokazovati, kje je izvir, kaj svrha in kakov učinek pravu; slučajji, katere smo navedli, dokazujejo dovolj, da je pravo tudi v stavljajočem ali položiteljnem (pozitivnem) pogledu plodovito; treba pač je dokazati oni gore povedani rek, da je pravu podloga in svrha naravstvena. To pa hočemo v naslednjih poglavjih razpravljati.

2. Naravstvene snovi prava.

Namèn ali naméra pri kakem dejanji je jedna izmej podlog pravni, kakor tudi naravstveni sodbi; isto tako se v naravstvu kakor v pravu vpraša po svobodnem vedenji osebe; na tej svobodi slonita odgovornost in zaméra (zurechnung). Pravni pomen svobodne ali proste volje je popolnoma naravstven (etičen) ali kakor Bluntschli pravi: „modrosloven pojem“ (Allg. Staatsrecht. II. del, str. 622). Kjer ni naravstvenih pojmov o svobodi človeški, tam tudi ni osebne in državljanske svobode, tam tudi ni prava in pravice. Zató divjaki nimajo pojma o svobodnosti: oni živé in mislijo suženjski, živinski, zató so pa tudi brez osebnih in družbinskih pravic. A. Bastian pravi o njih: „Divjaki nikakor ne uživajo one svobode, kojo jim navadno pripisujejo; oni so podvrženi trinoškemu (tiranskemu) zakoniku (šegam, navadam in dr.)“ (A. Bastian: Die Rechtsverhältnisse bei verschiedenen Völkern. V Berlinu 1872, str. XVIII). V obi-

čaji se po Ihering-ovem sodu „srečavata in jedinita pravo in naravstvo“ (Geist d. röm. Rechtes. II. zv., str. 33). Wundt priznava (s svojega modroslovnega stališča) ozko dotiko in sorodnost, samo da ne istosti ali enakosti (identičnosti) prava in naravstva (Wundt: Ethik. 1886, str. 497—8). Po največ so naravstvena načela pri zakonodavstvu odločilna. Uže gore smo rekli, da ima pri tem poslu največ življenje s svojimi potrebostmi in nujami opravka. Ugledni zakonodavci se pri svojem poslu ne dajo voditi od samovolje, ampak od životnih potrebstij, katerim želé ustreči, torej od sile, ki prihaja iz razmér, od prirodne razmerja, ki gospoduje med vsemi stvarmi svetovnimi. A to je po naravstvenih načelih naših pravi pojem obvezanostij ali dolžnostij, katere naposled ne prihajajo toliko in samo od svobodne volje, kolikor in največ od okolnostij tvarnih (materijalnih). Nemogoče je, da bi tu na široko razpravljaj pojem naravstvene dolžnosti; v njem tekmujeta, da povem dobitek svojega premišljevanja, vunanja sila in pa moč duševna, osebna (individuvalna). Toliko v pojašnjenje te točke naravstva, namreč obvezanosti ali dolžnosti; naravstvo sloni popolnoma na pojmovanji tvarnih razmér, podanih od prirode človeku, z njegovim privoljenjem ali pa tudi proti njegovemu privoljenju nastavših. Razum človeški ima nalog, da te razmere in njih zakone, cilje in svrhe spoznava, a volja se pokazuje v posne-manji in izpolnjevanji teh razmer in zakonov. To je jedro naravstva. Človeški razum pri tem delu ni stvoriteljen, nego samo izpolniteljen ali izvršiteljen. Po raznih zakonih javlja se naravstvena svrha v zastarévANJI kazenskem. Ta, v kazenske zakonike vsprejeti običaj, da se hudodelniku in prestopniku, ako njegov čin do nekega rokù ni prišel pred sodnika, več ne zaméri kaže, da tudi zakonodavcu ni neznan čut prizanašanja. Da se hudodelnik in prestopnik ni dél pravočasno v preiskavo ali da se je ta ustavila (avstr. kaz. zakon §§ 227. do 232.), to pomenja ob jednem, da se je kazen sama odpustila, kar pa je očiti znak dobrohotnosti in odpustljivosti (prizanesljivosti), torej popolnoma naravstveni čin. Se vé, načelo kazenskega zastarévANJA tolmačiti se dá na razne načine. Vzroki so mu tudi strogo pravni razven naravstvenih. Da so jedino pravni oziri pri tem zakonu bili odločilni, trdi se

sicer pri Holtzendorffu (Encyclop. d. Rechtswiss. 4. nat. I. del, str. 919). Jednako sodi celó z naravstvenega ozira Kirchmann, opazujoč, da vzroki zastarevanja niso naravstveni, ker „naravstvo ne zná zastarévania“, ker je večno po svojih zakonih (D. Grundbegriffe des Rechts u. d. Moral. V Berolinu 1869, str. 114). Ali ko bi trditev Kirchmann-ova resnična bila, potem usmiljenost in odpustljivost nista več naravstveni kreposti, med katere ja pa mora vsak vštevati, kdor pozna globlji izvir vsemu naravstvu, prihajajočemu iz človeške narave, torej iz prirodnih nagonov in zakonov, iz katerih izvira tudi načelo milosti in dobrotnosti. Sèm tudi spada polna in delna (parcijalna) oproščénost pravna (rechtsimmunität) posamnih oseb in društev. Pravna oproščénost znači in pomenja v resnici toliko, kolikor odrekanje prava sebi samemu in to v korist naravstvu. Kdor je namreč oproščen prava, ta je popolnoma prepuščen svoji lastni razsodnosti ali lastni volji t. j. on je postavljen celoma na naravstvena tlà. S tem da so na pr. člani vladarskih rodbin od državnega pravosodstva osvobojeni in da uživajo oproščenje od občega državnega prava, prepuščenji so popolnoma svoji vésti in svoji previdnosti, katero Francozi imenujejo „raison d'être“ ali „pamet samooohrambe“. Oni so torej v svojem dejanji prepuščenji jedinemu naravstvu. Naravstvenih zakonov pa nikdor ni oproščen; ti stojé višje, nego vsi pravni in državni zakoni. V običaji pravnega osvobojenja je torej razméra med pravom in naravstvom bolj vidna, nego iz katerega bodi drugega slučaja. — Nadalje je za naravstvene snovi smatrati pravne običaje pomiloščenja, nespominjanja in pribeganja (begnadigungs-, amnestie-, asylrecht). Običaj pribeganja (pibežališč), kateri je nekđaj bil mnogo širši in mogočnejši nego dandanes (prim. o njem A. Bastiana: Die Rechtsverhältnisse bei verschiedenen Völkern. 1872, str. XIII) kaže prav očito, koliko nadvlado je imelo naravstvo nekđaj nad danim pravom. Tajiti se pač ne dá, da so pravice pibežališč ne samó naravstvenega, nego tudi vérskega, javnega (političnega), gospodarstvenega in drugačnega pokolenja. Da sta pravici pomilostivanja in nespominjanja ob jednem pravnega in naravstvenega pomena, najbolj pa družbinskega, ker se po njih dostikrat bolje nego po ostri veljavi prava čuvajo obče koristi, trdijo sicer prav-

niki (prim. o zadnjih dveh pravicah Holtzendorffa: Encyclop. I. zv. 4. nat. str. 921—2), a dodati smemo, da, ako je strogo pravo v tej reči družbi več na kvaro, nego na korist, potem mora v odpustljivosti tičati neka druga moč, ki je družbi v večjo korist, in odgovor ne more biti drug, nego da ta moč tiči v naravstvu, pod katerega krilom uprav tiči krepost milosti, obče človeškega čuvstva, ki odgovarja človeški naravi. — Naravstveni pomen imajo tudi običaji porotnih (jury), častnih, sredniških (razsodniških) in posredniških (friedensgericht) sodišč. S tem, da porotniki pri svojih rekih niso vezani na obstoječe zakone, nego na sodbo svoje vesti in na storjeno prisego pravičnega razsojanja, postavljeni so tako za naravstvene sodnike, katerih rek se ozira samó na nezapisani zakonik tega, kar je po večnih zakonih prirode in človeške narave pravo. Ta sodba porotniška pa stoji brez dvojbe višje, nego vsaka druga pravna. Kaj je pravo, kaj krivo, o tem mora na zadnji stopnji (instanciji) razsoditi živi čut naravstveni. Če ta čut zamedli, tedaj vse pravo, bodi pisano, bodi nezapisano ostane mrtvo. Zató znani brezimeni pisatelj angleški Junius porotno sodbo smatra za najmočnejšo in najvarnejšo trdnjavo vsakega svobodnega ljudstva, ker se ta sodba upira jedino na razum, na družbenski prid in na naravstveno čuvstvo. „Vzemite kaki družbi vse druge pravice, a pustite mu jedino porotno sodbo, družba si bode po tej jedini priborila vse druge pravice“ — je njegov izrek. Častne in sredniške sodbe, zvrševane v strogo naravstvenem duhu, čuvajo družbo bolje in trdneje, nego javno pravo, katero prerado v vsekani rani zapušča želo in strup nevolje. Dvobojem in kvarnim pravdam se po sredniških in posredniških sodbah bolje pot zastopa, nego zvrševanjem najstrožih javnih zakonov. Zató se ne zdi tako neverjetno, da bi se po sredniških sodbah zaprečevati ne dale tudi vojne. Če bi načela sredniških sodeb vsprejeli veliki in mogočni narodi ter države, značilo bi to najveselejši in najblagodejnejši korak obrazbe (kulture) in pa zmagoslavje (triumf) naravstva. Ako temu približanju prava k naravstvu še pridenemo milejše postopanje z okrivljenci, obtoženci in obsojenci, in vrhu tega množno lestvico kazensko, tedaj smo samo več vzgledov naveli k sedaj uže dokazani istini, da se novodobno (modérno) pravo-

sodje vedno bolj bliža izvrševanju naravstvenih načel. Novodobnemu pravosodju je lastno, in to je videti sosebnost iz kazenskega postopanja, to dvoje: „izsledovanje naravstvenega stanja zatoženčevega (obdolženčevega) in pa spoznavanje osebne krivde ter njene velikosti“ (Bluntschli: Allgem. Strafrecht. II. str. 310—11). S tem pa je rečeno, da se pravo v naznanjenih ozirih, t. j. v smeri, v smotru in včasih celo v sredstvih jednači z naravstvom. To velja, kakor sem že opomenil, sosebnost in mnogo bolj o kazenskem, nego zasebnem pravu, ker le-tó zadeva postranske razmére in déle osebne, kazensko pa vso osebo ali celega človeka kot naravstveno bitje. V kazenskem pravu je oseba neposredno zadeta, v zasebnem pa samó posredno.

Težko je najti katero si bodi vladanje s človekom, ki bi naravstvu bilo sorodnejše, nego pravo. To potrjuje tudi povestnica pravosodja, katero je smatrati za dejansko izvrševanje prava. V tej povestnici vidimo izraženo neprizirno nagibanje prava k naravstvu. Da se je pravosodje v nekotih časih tako silno oddaljevalo od naravstva, kakor se še sploh (vsaj po mojem sôdu) dokaj oddaljuje, temu so kriva najbolj: prvič nekatera opačna znanstvena načela pravniška, potem nedostatno poznavanje naravstvenih načel, katera pozna večina pravnikov jedino s prirojenim ali pridobljenim naravstvenim čuvstvom, naposled pa preziranje ozkih vezíj, ki so med pravom in naravstvom. Tega vsaj nikdor utajiti ne more: prvič, da je napredovanjem človeške obrazbe tudi pravo napredovalo, in drugič, da je napredek naravstva tudi močno vplival na razvijanje pravosodja. Zdi se mi, da se naravstvo in pravo približujeta vkupni točki, kakor se približata ravna bóka kakegá iz daljine na jedno točko merečega kôta; v bodočnosti bode nastalo pravno, kar je naravstveno; a naravstveno, kar je v resnici pravno. To približanje je potrdila tudi novejša pravniška znanost. Sicer ne manka posamnih dvomečih in nedoločnih glasov, ki se vzdigujejo proti temu bližanju, bolj pa še združenju prava in naravstva. Res je še težko uže zdaj določiti obrazce, v katerih bi se zjedini pravo in naravstvo, — pravnikom je do paragrafov, brez katerih si prava misliti ne morejo, naravstvenikom do stvari, katera pa brez obrazcev biti ne more, ker sam čut ni dovolj določnega pojma: zato Ihering to zvezo

z neko pravico imenuje „Cap Horn“, ob kojem se je kakor mnogotera ladja, tako tudi uže razbila mnogotera pravniška namisel (ideja). Meni se pa vidi, da je prevaga vendar na oni strani pravniški, katera zagovarja ono zblíževanje, ne da bi zató opustila pravni pojem ali pravni red, zamenivši ga z naravstvenim redom; proti tej zamembi se je še boril Anselm pl. Feuerbach v svojih prvenških pravnih spisih. Naj omenjam nekaterih poskusov tega združenja. Tako uže Julius Glaser dela prvi korak s tem, da tirja od pravnika živi ‚čut pravnosti‘ („rechtsbewusstsein“, pravi on); ta čut naj bi stopil na mesto ‚pravnega znanja‘ („rechtswissenschaft“ po njegovem izreku), ker po njegovem mnenji ni moči prav soditi, ako se samó po črkah zakon izpolnjuje, kot da je on „pravilo (norm) pravnosti in nepravnosti“, kar trdijo osorniki („rigoristi“) pravniški (Julius Glaser: Gesammel. kleiner. Schrift. I. zv. 1868, str. 4). Po Glaserjevi trditvi pa oni čut pravni ne izvira od nikoder drugod, nego iz razuma („vernunft“), očiščenega po modroslovji, ta čut da je naposled, piše on, pravi zakonodavec vseh narodov (ibid. str. 14). Znan je Montesquieu-jev podoben izrek: „V obče je zakon samo človeški razum“ („La loi, en général, est la raison humaine“). Glaser modroslovju priznava sploh velik vpliv na pravo, sosebnó pa na kazensko (ibid. str. 15). Istega mnenja je bil veliki poznavatelj in učitelj prava ter zložitelj zakonov Anselm pl. Feuerbach, ki trdi, da „votline v sestavu občega nemškega prava kazenskega dopolni naj modroslovje“ (glej mesto iz Feuerbacha pri Glaserji: ibid. str. 35). Istega, toda za privatno pravo, tirja Jos. Unger koj v uvodu svojega dela: ‚System d. allg. oesterr. Privatrecht.‘ V istini je bil Voltaire oni modroslovec, kojega je zahvaliti za novejši bolj človeški, bolj naravstvu približani način kazenskega postopanja. Voltaire, ta živo čuteči in zgovorno ter mogočno v pismu in besedi delujoči učenjak in pesnik je prokrčil naravstvu tudi v pravo nov pot, po katerem le-tó še zdaj hodi. Da so pri tem poudarjanji modroslovja pravniški v prvi vrsti mislili na pravno modroslovje, katero je samó premišljevanje o pravu in njegovih podlogah, torej najbolj naravstvu posvečeno, o tem ni dvojbe. Vendar pa imajo tudi metafizični ali prekočutni nazori premnogo vpliva na pravne pojme in celó na določbo pravnih oblik. Naj omenim

samó pojmov o kazni, kateri izvirajo z večine iz prekočutnih nazorov. Ali o teh dotikah govoriti ni zdaj moja zadača; jaz poudarjam samó vplivanje naravstvenih nazorov, torej čutov človečnosti in ob enem razumnih nazorov na pravo. V tem pogledu se smem zopet sklicevati na J. Glaser-ja *ibid.* str. 18 in 29), ki tirja odpravnost „resnosti in milosti“ („ernst und milde“). Jednako sodi Mittermaier, ki trdi, da pojmi o kazni, se posebno o smrtni kazni in o zaméri se ne dajo dobiti in določiti razven po naravstvenih premišljevanjih in načelih (prim. Glaser-jevo kritiko o Mittermaierju: *ibid.* str. 6 in 183). Ali izmed vseh novejših pravnikov trdi to zvezo najodločneje Ahrens, ki pojem prava celoma prestavlja na naravstveno podlogo, namreč na načelo naravstvenega „nauka o dobrotstvih ali blagostih“ („Güterlehre“), pišoč: „Naravstveno dobrotstvo ima tudi v znanstvu zasebnega in javnega prava svojo veljavo kot njegova podlaga, njegov predmet, njegovo vodilo in njegova meja (Ahrens: „Rechtsphilosophische Einleitung“ k Holtzendorffovi: „Encyclop. der Rechtswiss.“ 3. nat. 1877, I. del, str. 5). Po Ahrens-u je „pravna namisel“ („rechts-idee“) obča „človečanska namisel“ („menschlichkeitsidee“), „nikakor ne sama národna in povestnična“ (*ibid.* str. 4). Ta misel je proti Savigny-ju in njegovim naslednikom obrnjena, proti tako zvani „povestniški“ (historični) nasledbi (šoli), katera pravo smatra kot plod jedinih narodnih in zgodovinskih nazorov. Proti povestnični ali, kakor jo tudi zovejo, „romantični“ nasledbi méri najbolj Ihering-ov nazor, kateri najglasneje odmeva v njegovem spisu: „Kampf ums Recht“ (prim. tam str. 11 in nasled. v 8. nat. 1886). Ahrens je torej somiselnik in soboritelj Iheringov. Prav na drobno razpravlja Ahrens dotike med pravom in naravstvom v gore navedenem spisu, se posebno na str. 46—47, a tudi uže na str. 9. Po Ahrensovem naziranju je „pravo“ ob enem „del“ in „podpora“ naravstvu; svrha in početek obojih sta ista, a samó sredstva k doseganju svrhe so različna: v naravstvu samosvoja določba, v pravu pa sila; nekoje pravne pojme na pr. o bitji kazni, blaga, posestva je moči samó iz modroslovnih razmišljanj umeti in tolmačiti; pravo sploh ni jasno iz svojega „samobitja“ („abgesondertes dasein“), nego iz „naravstvenega životnega reda“ („sittliche lebensordnung“)

(ibid. str. 3 in 6); svrha pravu je: ohramba, pospeševanje, sploh čuvanje „vsega blagega in vseh svrh življenja“ (ibid. str. 39). Sicer pa se istemu mnenju mimo drugih še drug imeniten pravnik nagiblje, Kühnast, ki celó trdi, da je pravo isto tako določeno po „ustavi prirode“ („einrichtung der natur“), kakor je naravstvo (Kühnast: Kritik moderner Rechtsphilosophie. 1887, str. 29—30).

Takó torej ne nahajamo samó pri modroslovcih, nego tudi pri mnogih imenitnih pravnikih zastopano mnenje o tesnih dotikah prava z naravstvom.

(Dalje prihodnjič.)

Ali sme nadvarstvena tožbena privolitev biti „implicite“ obsežena v rešilu tožbe?

V sumarni pravdi nedoletne *N. A.* po dru . . . proti *I. V.* po dru . . . zaradi plačila 70 gld. kot namestka za kravo, ki je bila po volilu pripadla nedoletni *N. A.* in cenjena v zapuščinski razpravi na 40 gld., je toženec tudi ugovarjal, da tožiteljica ni dokazala tožbene privolitve nadvarstvenega oblastva za to pravdo. — C. kr. mestno del. okrajno sodišče v C. je z rabsodbo z dne 28. februvarija 1892, št. 2456 tožbeni zahtevi povse ugodilo. Ugovora, da manka tožbene privolitve nadvarstvenega oblastva, ni prvi sodnik v svojih razlogih nič uvaževal niti razmotrival. — V apelaciji je toženec ta ugovor zopet povdarjal. — C. kr. višje dež. sodišče v G. ni sicer ugovoru pritrdilo in je rabsodbo prvega sodnika potrdilo. V razlogih svoje odločbe de int. 10. aprila 1892, št. 6107 pa pravi to-le: „Ugovor, da tožiteljica nima tožbene legitimacije, ker nadvarstveno oblastvo ni bilo podelilo tožbene privolitve, ni upravičen, ker predmet tožbe ni velike važnosti (§ 233. obč. drž. zak.) in ker je pravdno sodišče zajedno tudi nadvarstveno oblastvo za nedol. *N. A.* ter se je s tem, ko se je tožba ugodno rešila („aufrechte Verbescheidung“) priznalo, da je tožba nedoletne *N. A.* dopustna.“

To načelo, vidi se mi, da je protivno nastopnim zakonovim določilom:

- a) Propisu §-a 233. obč. drž. zak., ki določuje, da varuh ne sme nobene tirjatve odstopiti, v nobeni pravdi se poravnati, ako mu tega ni dovolilo nadvarstveno oblastvo. V tej zakonovi določbi ni razlike, ali je pravda velike ali majhne važnosti, samo, da je sploh pravda. Posel, o kojem govori uvod tega §-a je bistveno ločen od pravde; posel je splošen pojem, pravda poseben pojem. Ako bi zakonodavec hotel pojem „pravda“ subsumovati pod pojem „posel“, onda ni umevno, iz katerega razloga je „pravde“ omenil v daljnem besedilu izrecno. Ako se beseda „posel“, ki stoji v začetku §-a 233. obč. drž. zak. tako obširno in obsežno interpretuje, da spada tudi pojem „pravda“ med posle, onda se s takim tolmačenjem ustvari „*contradictio in se*“; kajti po tem takem bi zakonodavec z jedno in isto določbo bil ukrenil, da je za pravdo nedol. varovanca potrebna privolitev nadvarstvenega oblastva in da ta privolitev ni potrebna. Kaj takega pa zakonodavcu vender ni smeti podtikati.
- b) Določilo §-a 187. ces. pat. z dne 9. avgusta 1854, drž. zak št. 208, ki se glasi: „Odloke, s katerimi se v imenu nedol. varovanca sklenjeni posli in pogodbe odobrujejo, sestaviti je pri sodnih dvorih kakor tudi pri „okrajnih sodiščih vselej pismeno“. Po izvajanju „a minori ad majus“ ustanoviti je pismen odlok z razlogi vred, če privoli v tožbo nadvarstveno oblastvo; pravda je jeden izmed najvažnejših in najznamenitejših poslov, tem bolj, ker se s početka niti proračunati ne da, kake nasledke bode imela pravda za imetje pupilovo. Troški pravde lahko nastanejo v primeri z objektom pravde tako veliki, da je predmet pravde konečno pritlikav v primeri z velikanskimi troški. Neumestno bi bilo argumentovati, da je za važnejši del posla, oziroma pravde dana varuhu večja diskrecijonarna oblast, nego za manj važni del. V napominanem slučaju bi to bilo treba premisliti tem temeljitejše, ker toženec, dasi dedni interesent, ni bil niti poklican k zapuščinski raz-

pravi, ker je bil posestnik krave, katero je tudi prodal, in ker se ni naredil sodni inventar o zapuščini.

- c) Napominano načelo, ki je izraženo v razlogih višjesodne odločbe, se tudi ne strinja z določilom §-a 17. just. dv. dekreta z dné 24. oktobra 1845, št. 906. zb. pr. zak. S tem določilom se naroča, da je tožitelja, če se je tožba v skrajšanem postopanju pismeno vložila in če se najdejo pri njej kaki pomisleki, po smislu §-a 13., 14. ali 15. navedenega zakona, zaslišati pred obravnavo samega v sodnem zapisniku. Razume se samo po sebi, da je, rešujoč ta zapisnik, smeti podeliti tožitelju pismeno nadvarstveno privolitev, če ni bila uže poprej v tožbi navedena ali pismeno predložena. Pismena pa mora ta privolitev biti na vsak način; kajti, če ni pismena, potem ni moči, ako je pravda iztekla varovancu neugodno, določiti, v koliki meri je nadvarstveno oblastvo odgovorno za izgubljeno pravdo in povzročene troške. Obseg te odgovornosti se da določiti le iz pismenega odloka, nikakor pa ne iz ustnega zagotovila ali iz splošnega konkludentnega dejanja, t. j. rešitve tožbe. To je jasen namen zakonovi določbi, ki je zgoraj v b) „ad verbum“ navedena.

- d) Konečno je povdarjati tudi to, da je nadvarstveno oblastvo moralo tudi uže pooblastilo potrditi zastopniku varuhovemu. Tudi to se je v tem slučaju opustilo.

Iz teh sumarno navedenih podatkov izhaja, da ne kaže pismene oblike, ki je v gotovih slučajih propisana, „brevi manu“ v nemar devati. „Littera manet, verbum variatur“. To je jasen smisel, nedvojben tendenca določila §-a 884. obč. drž. zak. Ako velja to načelo v neprepirnih rečeh, tem bolj je potrebno, da se tega principa oklenemo v prepirnih rečeh. V le-teh se še pismena beseda suče in zavija; koliko bolj pa se lahko piše in zavija, da celo „mala fide“ uspešno zanika in utaji ustna beseda, ustno zagotovo.

Ker sta v napominani pravdi izešli dve jednaki rzsodbi, izključena je izvenredna revizija, a velezanimivo bi bilo zvedeti pravorèk najvišjega sodišča v tej reči. Pripomniti je še, da je to, če je slučajno pravdno sodišče isto kakor nadvarstveno oblastvo, popolnem brez pomena; kajti če bi se smelo iz tega razloga v

izvenprepirlnih rečeh opuščati vsako pismeno sestavljanje odloka, onda bi tudi dovoljeno bilo, vsak pismen račun o gospodarstvu s pupilovimi imetjem v nemar dejati vsaj takrat, če je procesualno sodišče varovančevo identno z nadvarstvenim oblastvom. Tega zaključka pa sodišče gotovo ne bi spoznalo kot opravičenega.

Dokazati sem hotel, da napominano načelo v zakonu ni utemeljeno in da je po svojih posledicah celo nevaren praece-dens, katerega se je treba izogniti, da ne zaidemo na krivo pot.

A. Brumen.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Zemljeknjižna mapa, dokazilo za lastninsko pravico?

Z razsodbo z dne 31. julija 1891, št. 10575 je mest. del. okrajno sodišče v Celji spoznalo: I. Tožena Andrej in Marija S. dolžna sta pripoznati, da je gozdni kos, ki je v mapnem obrisu C zaznamovan s črkami a-b-c-d, sestavina tožiteljčine, k zemljišču vlož. 170 kat. obč. Št. L. spadajoče parcele 730/I in torej tožiteljčina lastnina; II. dolžna sta ta ad I. natančneje zaznamovani in sedaj od nju posedovani gozdni kos tožiteljici izročiti, zdržati se na njem vsakega daljnega posestnega dejanja in vsakega poseganja v tožiteljčino lastninsko pravico pod globo ter povrniti sodne troške

Razlogi.

Vprašanje o meji dveh sosednih, raznim lastnikom spadajočih parcel je identično z vprašanjem o lastnini teh zemljiških delov. Le tam, kjer se meje ne dajo najti z dokazom, kako dalječ sega lastninska pravica obeh sosedov, uporabiti je določbe §§-ov 850. obč. drž. zak. in nasl. V le-tem slučaju naj se določi meja med tožiteljčino parcelo 730/I kat. obč. Št. L. in med parcelo tožencev št. 793. Pri sodnem ogledu se je pokazalo, da tožiteljica smatra črto a-d obrisa, toženka črto a-b-c obrisa za mejo. Obe stranki

skušata dokazati izvrševanje lastninske pravice do napominanih mej. Tožba ni torej »*actio finium regundorum*«, ampak »*rei vindicatio*« in tako je treba tudi strogega, tej tožbi lastnega, dokaza zahtevati. Tožiteljica sklicuje se na zemljknižno stanje in na katastralno, oziroma zemljknižno mapo. Faktično je ona knjižna lastnica parcele 730/1 in lokalni ogled je dokazal, da spada sporni prostor v parcelo 730/1.

Za rešitev te pravde je odločilen pred vsem pomen zemljknižne mape za vprašanje o lastnini. Dasi po zemljknižnem zakonu mapa ne uživa tiste »*publicae fidei*«, kakor zemljknižni vpisi (princip zaupanja v javno knjigo), prisojati jej je vendar toliko dokazne moči, kolikor vsaki javni listini, in to je gotovo tudi mapa. Zemljknižna mapa ima namen pokazovati grafično posestne razmere v podobi parcel. To je razvidno iz naslednjih zakonovih določb: § 7. lit. a) zakona z dne 25. julija 1871, št. 96 drž. zak.; §§-ov 7., 16., 21., 28. zakona z dne 25. marcija 1874, št. 28 dež. zak. za Štajersko in §§ 3., 10., 12., 16., 26., 34., 35. in 36. zakona z dne 18. majnika 1874, št. 33 dež. zak. za Štajersko. Te določbe izrekajo, da se je bilo poizvedbam za napravo novih zemljiških knjig in poznejšnje popravljajno postopanje sosebno ozirati na resničnost katastralne mape, odnosno na to, da se pokazovanje posestnih razmer vjema z naravo. Isto dokazuje tudi § 4. zakona z dne 6. februvarija 1869, št. 18, § 74. obč. zem. zak. in zakon z dne 23. majnika 1883, št. 82 drž. zak. S temi določili se je kakor z gornjimi zakoni skrbelo, da se tudi vse poznejšnje premembe v konfiguraciji parcel pokažejo v zemljknižni mapi. Ker ima javna listina glede vseh dejanskih okolnostij, o katerih se je napravila, popolno dokazno moč, tedaj je v le-tem slučaju z mapo dokazano, da spada sporni prostor k tožiteljčini parc. 730/1, in z zemljiško knjigo dokazano, da je tožiteljica lastnica tega prostora. To se vjema, kakor rečeno, s pomenom mape kot javne listine; a tudi s stvarjo samo po sebi, kar bi sicer zemljiška knjiga, navajajoč števila parcel na posestnem listu, ne da bi k tem številom spadal tudi določen kos zemlje v naravi, ne dosegla svojega namena in ne bi mogla dajati popolne jasnosti o posestnih razmerah. Naravnost izrekati to mnenje naredbi pravosodnega ministerstva z dne 11. aprila 1878, št. 3676 in z dne 19. junija 1878, št. 8198, kjer se imenuje mapa bistvena

sestavina zemljiške knjige. Noben zakon pa ne izključuje dokaza, da je mapa neresnična, in tukaj morata to trditev dokazati toženca.

Toženca trdita, da sta kos, ki je zaznamovan s črkami a-b-c-d, priposestovala. Lastninska pravica pa se v tem slučaju zaradi tega ni pridobila, ker so bila posestna dejanja tožencev pretrgana s posestnimi dejanji tožiteljice in njenih prednikov, kar je razvidno iz izpovedij prič Janeza K. in Antona J. Potem sklicujeta se toženca na to, da sta mejo a-b-c določili porazumno obe stranki, in navajata priči Matijo V. in Janeza V. Prvi je potrdil, da je na zahtevo tožiteljice prvotožencu jedenkrat napominano mejo pokazal kot mejo parcel 730/1 in 793. Janez V. pa je pod prisego povedal, da je tožiteljica pred dvema leti k tožencema prišla prav za meje pogajat se in da je na vprašanje prvega toženca Andreja S. odgovorila, da gre meja po črti b-c obrisa. Če bi bilo opraviti z »*actio finium regundorum*«, kjer se ima ustanoviti samo meja in to tudi s pomočjo indicij, tedaj bi bili ti dokazi važni. Tako pa so te izjave tožiteljčine veliko prepovršne, nego da bi se moglo smatrati za dokazano, da sta se stranki zjediniili glede lastninske pravice prepirnega parcelnega kosa.

Na apelacijo tožencev je višje dež. sodišče z razsodbo z dne 18. novembra 1891, št. 9501 tožbeno zahtevo povse odbilo.

Razlogi.

Tožiteljica je sicer dokazala, da je zemljeknjižna lastnica zemljišča vl. 178 kat. obč. Št. L. in da je gozdna parcela 730/1 sestavina istega zemljišča. Iz tega pa ne izhaja, da je ona tudi lastnica spornega, v posesti tožencev nahajajočega se prostora a-b-c-d, čeprav je dokazano, da po katastralni in ž njo soglasni zemljeknjižni mapi ta kos spada k parceli 730/1. V resnici so meje med to in sosedno parcelo 793 prepirne. Mej med dvema parcelama pa katastralna mapa ne more za vsak slučaj dokazati, ker se kataster prvotno ni napravil v ta namen in ker so poizvedbe za napravo novih zemljiških knjig imele samo namen določiti zemljišča, ki spadajo k posameznemu zemljeknjižnemu telesu, ne pa tudi njih obsega in njih mej.

V le-tem slučaju imamo dejanska znamenja v naravi, katera opravičujejo vprašanje, je li podoba v mapi resnična gledé obsega obeh sosednih gozdov?

Lokalni ogled je potrdil, da stoji v točki *b* obrisa bukovo, s tremi križi zaznamovano drevo in v točki *c* skala. Iz izpovedij prič K. V. itd. razvidno je, da so ta, v naravi vidna znamenja od nekdanja bila spoštovana kot mejna znamenja. Da bi se v naravi nahajala tudi mejna znamenja za ono mejo, katero tožiteljica znači kot pravo, zato ni v lokalnem ogledu nobenih podatkov. A tudi če bi dokazano bilo, da ima mapa tisto dokazno moč, zoper katero se upirata toženca, vendar je toženec upravičen dokazati dejanske izvenknjižne okolnosti, ako morejo brez vknjižbe povzročiti menjavo lastnine.

Toženca trdita, da so tožiteljicini zahtevi protivne njune pravice, snujoče se iz priposestovanja po dolgoletnem uživanji (§ 1498 obč. drž. zak.). Dokaz priposestovanja pa je glede na pričevanja smatrati dovršenim. Iz izjav prič A. T. itd. izhaja, da sta toženca in njuni predniki uživali sporni prostor najmanj 30 let javno in mirno tako, da so drva sekali in na drug način rabili in da to uživanje sosedom ni moglo nepoznano biti. Prvi sodnik sicer meni, da je priposestovanje pretrgano s protivnimi dejanji tožiteljice. Toda takšno pretrganje, ki bi po smislu §-a 1497. obč. drž. zak. uničilo učinek priposestovanja, se ne da posneti iz tožiteljicega dokazovanja. Ne glede na izpoved tožiteljicega zeta Antona J., kateri prizna sam, da je tu neposredno prizadet, pride v poštev izpoved priče Janeza K., pri kateri treba uvaževati, kakor tožiteljica koncem replike sama priznava, da je od tistega časa, ko se je pred 25. leti sekalo, samo na posameznih mestih posestna dejanja zvrševala. Ali se je samo grabilo listje in kosilo vresje, to se ne da posneti. Janez K. pove natanko, da se spomina 40 let nazaj, kako so posestni predniki tožiteljice in sicer oče Janez J. uživali pravdni prostor. Na uživanje tega Janeza J. pa se ni ozirati, ker je on po vsebini prisodne listine A dne 12. decembra 1844 umrl in tako ni mogel pretrgati priposestovanja, ki šteje šele 30 let »a dato.« Od poznejšnjega uživanja je v čisljih imeti sekanje drv, katera je Anton J. sekal pred 20.—25. leti s privolitvijo tožiteljice in njenega umrlega soproga. A tudi temu uživanju ni prisojati glede priposestovanja nobenega pomena. Kajti takrat sekal se je, po izpovedi priče Antona J., stavbeni les za hišo; v to pa nista dovolila samo tožiteljica in njen soprogo, ampak tudi predniki tožencev. Bila so to le iz prijaznosti sosedov, ki sta bila s pričo Anton J. oba v svaštvu, do-

voljena uživanja. Če se z ostalimi izpovedmi tožiteljčnih prič o tem, kako je nastila in rešja dobival Anton J., primerja pričevanje toženčevih prič, tedaj se pride do zaključka, da stoji posameznim brezpomembnim uživalnim aktom tožiteljice cela vrsta stanovitnih gospodarskih ukrepov tožencev nasproti; ti ukrepi najmanj potrjujejo, da bi se tožiteljčina pravica kedaj pripoznala, ali da se je izključno gospodarjenje tožencev kedaj opustilo. V teh okolištinah ni treba še dopolnilnega dokaza o tem, če je kedaj tožiteljica iz svoje inicijative pripoznala mejo, kakoršno kaže bukovo, na meji stoječe drevo, in bilo je tožbeno zahtevo odbiti.

Najvišje sodišče je z razsodbo z dne 1. marcija 1892, št. 1099 razsodbo višjega deželnega sodišča potrdila v bistvu iz istih razlogov.

b) Pravilno je, izdajati končne ali začasne odločbe v slovenskem jeziku, če tudi je bila sama tožba slovenska, vsi ostali pravnici govori pa so v drugem jeziku. — Nedopusten ni ničnostni rekurz zoper dokazni odlok (§ 46. sum. pat.).

Jurij K. iz Trzina vložil je po dru. T. iz Ljubljane pri mestni civilni preturi v Trstu tožbo de praes. 4. majnika 1889, št. 13796 zaradi plačila 475 gld. c. s. c.

To tožbo, ki je bila spisana v slovenskem jeziku, rešila je mestna civilna pretura s slovenskim odlokom z dne 4. majnika 1889, št. 13796 ter določila narok v sumarnem postopanju.

Proti temu odloku je pa zaradi njegovega slovenskega jezika toženec Karel B. po dru. A. v Trstu vložil rekurz.

Višje dež. sodišče Tržaško je z odločbo z dne 8. novembra 1889, št. 4315 ta rekurz odbilo ter potrdilo prvosodni odlok glede na to, da je jezik slovenski — jezik, ki se tudi rabi v pokrajini in v področji mestne civilne preture Tržaške, in zato ni najti hibe, da bi se bila tožba vložila ali rešila v jeziku, ki ga ne dopušča § 13. obč. sod. reda.

Na to se je pri mestni civilni preturi obravnavalo in sicer je toženec vlagal italijanske zapisnike, tožiteljevega zastopnika namestnik v Trstu dr. Sch. pa nemške zapisnike z repliko, končnim govorom in končno izjavo.

Ko se je na to zvršil inrolutacijski narok, izdala je mestna civilna pretura Tržaška odlok z dne 30. dec. 1891, št. 37518, s katerim se je dopustil dokaz s toženčevimi pričami.

Ker je bil ta dokazni odlok izdan na slovenskem jeziku, vložil je toženec Karel B. po dru. A. iz tega razloga naravnost do druge instance ničnostno pritožbo.

Višje dež. sodišče Tržaško je z odločbo z dne 18. februarija 1892, št. 686 ničnostno pritožbo sprejelo, ugodilo jej in tako uničilo dokazni odlok mestne preture, kateri je še zaukazalo, da naj izda nov odlok za dopustitev dokaza s pričami in sicer v jednom izmed jezikov, katera prevladujeta v podanih pravnih govorih, to pa iz naslednjih razlogov:

Stranki sta se izven tožbe, v slovenskem jeziku vložene, v vseh pravnih govorih, to je v odgovoru, repliki, dupliki, konečnem govoru, protikonečnem govoru, v nadaljnjih izvajanjih in incidenčnih sporih posluževali samo nemškega in italijanskega jezika. Pretura sama se v incidenčnih odločbah zaradi aktorske kavcije in upogleda v izvornike ni poslužila jezika, v katerem je bila tožba sestavljena. Tožitelj sam pa ni proti temu ugovarjal in tako je smatrati, da se je v pravdi s privolitvijo stranke same opustilo rabiti slovenski jezik. Menjavanje različnih jezikov pri odločevanju v isti pravdi pa mora povzročati konfuzije, a temu se mora izogibati sodnik, kateremu je uradoma skrbeti za pravilno postopanje. Vrhu tega je bilo v tem slučaju nepravilno dopuščati dokaz s slovenskim odlokom, ker so dokazni členi sestavljeni v italijanskem jeziku.

Proti tej višjesodni odločbi pa je vložil tožiteljev zastopnik revizijski rekurz, odnosno pritožbo do najvišjega sodišča. Mej drugim se je v tej pritožbi poudarjalo, da bi bila morala višja instanca toženčevo »querelo di nullità« odbiti kot nedopustno, ker je obrnena proti dokaznemu odloku, zoper kateri pa po §u 46. sum. pat. ni nobene samostojne pritožbe. Poudarjalo se je nadalje, da se vprašanje glede rabe jezika pri sodiščih ne rešuje več po sodnih instancijah, ampak se to prepušča justični upravi in zato naj bi se bilo višje sodišče spoznalo nekompetentnim reševati pritožbo, s katero se izpodbija le raba jezika. Sicer pa prvi sodnik ni zagrešil nikake nepravilnosti, ker bilo mu je voliti med tremi jeziki, ki imajo jednako pravico sodne rabe, pač pa je učinil s slovenskim dokaznim odlokom najumestnejšo izvolitev, ker

je oziral se na jezik tožbe in je s tem le tisto izpolnil, kar mu je izpolniti bilo po ministerskih ukazih jezikovnih, kateri teže na to, da se pravde rešujejo v jeziku tožbe. Sosebno ne more tukaj jezik dokaznega odloka na postopanje tako uplivati, da bi zaradi njega bilo ničevno, ker gotovo ne zabranjuje temeljite razsoje pravnega predmeta. Tudi ni se bati nikake konfuzije, če se menjavajo jeziki pri odločbah; saj se tudi ne smatra za konfuzijo, če se menjavajo jeziki v pravnih govorih. Konečno pa slovenščina dokaznega odloka ne sega niti v formalne niti materialne pravice pritoževalca, kateremu se naj pač pokaže, da mora trpeti drugi jezik v deželi, ako ga celo sodišče spoštuje. Tožiteljev zastopnik je torej prosil, naj vrhovna instanca razveljavi višjesodno odločbo in ničnostno pritožbo ali kot nedopustno, ali kot neprikladno za pravno pot zavrne, vsekakor pa obnovi prvosodni odlok, odnosno naj o tem predmetu poroča pravosodnemu ministru.

Temu rekurzu je najvišje sodišče z odločbo z dne 21. aprila 1892, št. 4529 ugodilo; pre naredilo je višjesodni dekret in obnovilo dokazani odlok prve instance z dne 30. decembra 1891, št. 37518.

Razlogi.

Odlok mestne civilne preture v Trstu z dne 30. decembra 1891, št. 37518, s katerim se dopuščajo dokazi po ponujenih pričah, bilo bi na ničnostni rekurz, ki je bil proti njemu vložen, ki se pa po §-u 46. ne smatra nedopustnim, moči uničiti samo tedaj, če bi v sebi imel kako ničnost. Toženec in apelno sodišče vidijo ničnost v tem, ker se je ta odlok spisal na slovenskem jeziku in v tem jeziku vročil strankama. Ali, tožba, ki biva temelj pravdi, vložila se je v slovenskem jeziku in bila v tem jeziku tudi rešena, in apelno sodišče samo je v svoji odločbi z dne 8. novembra 1889, št. 4315 — zavračaje rekurz, ki ga je toženec vložil zoper odlok, s katerim se je bila vsprejela tožba v slovenskem jeziku, — izjavilo, da je slovenski jezik v kronovini in v sodnem območju civilne preture v navadi ter izreklo, da se z vsprejetjem te tožbe in z njeno rešitvijo v slovenskem jeziku ni kršil predpis §-a 13. obč. sod. r. Konsekventno pa tudi poznejšnje rešitve s tem jezikom v pravdi, ki je tekla na podlogi te tožbe, ne morejo ustanoviti kršenja napominanega zakonovega predpisa, če tudi sta se stranki v pravdi

za svoje pravdne govore posluževali drugega jezika, to je: tožitelj nemškega, a toženec laškega, kajti samo iz tega še ni izvirala dolžnost izdajati končne aličasne odločbe na zaključene spise samo v enem izmed teh dveh jezikov, katerih sta se stranki v pravdi posluževali, ne pa v tretjem jeziku, ki je tudi v deželi v navadi in v katerem se je vložila tožba in zahteva. To torej, da se je izdal odlok z dne 30. decembra 1891, št. 37518, ki dopušča dokaze po pričah, ponujanih v pravdi, s slovenskim jezikom, koji jezik se priznava v deželi rabi, in v katerem se je vložila tožba in dotična zahteva, ne ustanovlja kršenja nikakega zakonovega predpisa, niti kake hibe, ki bi ničnim delala ta odlok. Zato pa tudi, ker torej ni nikake ničnosti v odloku I. instancije z dne 30. decembra 1891, št. 37518, ne kaže se nikakor upravičeno uničenje tega odloka, katero se je izreklo z apelacijskim dekretom, niti se ne kaže upravičen dani nalog, naj se prvosodni odlok izda v enem izmed drugih dveh, v pravdi rabljenih jezikov. Sklenilo se je torej preurediti apelacijski dekret in obnoviti odlok I. instance z dne 30. decembra 1891, št. 37518, izrek o troških revizijskega rekurza pa pridržati za končni izrek o glavni stvari.

c) Če se pri graditvi železnice prekorači mera razlaščenega sveta, to na sebi še ni motitev posesti.

Za gradbo lokalne železnice Ljubljana-Kamnik razlastil se je z odlokom deželne vlade za Kranjsko z dne 26. oktobra 1889, št. 11579 tudi del parcele št. 20 kat. občine D. s 553 m² mere. Lastnik te parcele A. F. vložil je zoper delniško družbo rečene železnice tožbo zaradi motenja posesti, ker je družba za gradbo železnice v posest vzela in porabila od sveta njegove parcele več nego razlaščenih 553 m². Zahteval je torej odločbo, da ga je družba s tem motila v posesti nerazlaščenega dela njegove parcele in da mora nerazlaščeni del postaviti v prejšnji stan.

Okrajno sodišče v K. je s končnim odlokom z dne 9. oktobra 1890, št. 7676 prvemu delu te zahteve ugodilo, drugi del, zahtevajoč postavljenje v prejšnji stan pa zavrnilo ter toženo družbo obsodilo na povračilo pravnih troškov — vse to pa iz nastopnih razlogov:

Tožena družba priznava sama, da je plačala tožitelju odškodnino le za razlaščenih $553\ m^2$ njegove parcele; ona je torej po §-u 35. zakona z dne 18. febr. 1878, št. 30 drž. zak. mogla pridobiti pravnim pôtém posest le na $553\ m^2$ zadevne parcele. Tožena priznava tudi, da je tožitelj v zadnji dejanski posesti nerazlaščenega dela parcele št. 20 kat. občine D. Tožitelj pa je po veščaku dokazal, da površina tistega dela parcele, na katerem je tožena družba zgradila železnično progo, ne znaša samo 553 , nego $574\cdot 28\ m^2$. Tožena družba si je torej od parcele št. 20 prisvojila $21\cdot 38\ m^2$ več, nego je bila upravičena na podlogi razlastilne sodbe in plačane odškodnine. Tako dejanje pa je smatrati kot samovoljno ter je tožitelj po §-u 339. obč. drž. zak. vsekakor upravičen zahtevati, da se mu varuje njegova posest, to pa zlasti zategadelj, da dobi temelj svoji odškodninski zahtevi glede več odvetega sveta. Tožbeni zahtevi bilo je torej v tem pogledu ugoditi; a zavrniti je bilo nadaljnjo zahtevo tožiteljevo, da naj tožena družba nerazlaščeni del parcele postavi v prejšnji stan. Tožitelj namreč ni navedel in tudi ne dokazal, na katerem kraji železnične proge se nahaja tistih preveč odvetih $21\cdot 38\ m^2$; ta del tožbene zahteve je torej presplošen, da bi se dal eventualno z eksekucijo izvršiti. Sicer pa je tožitelj v glavni stvari zmagal ter mu zato gré tudi povračilo troškov.

Rekurzu tožene družbe je višje deželno sodišče v Gradci ugodilo ter z odločbo z dne 12. novembra 1890, št. 10756 tožbeno zahtevo povse zavrnilo.

Razlogi:

V posestni pravdi tožitelj ni samo dolžan dokazati svoje zadnje posesti, nego tudi samovoljno motenje te posesti. Tu bilo mu je tedaj tudi dokazati, da svet, po katerem je napravljena železnična proga, ni bil razlaščen. V tem pogledu pa nikakor ne zadoščuje okolnost, da železnična proga na zadevni parceli obsega $574\cdot 38\ m^2$, bilo je pa v to svrho razlaščenih le $553\ m^2$. Tožitelj pa niti v tožbi niti pri obravnavi ni povedal, na katerem kraji njegove parcele bi bila železnica prekoračila mero razlaščenega sveta. Ako pa kraj prekoračenja ni natanko določen, tedaj tudi ni moči soditi na postavljenje v prejšnji stan. Na le-to pa v prvi vrsti meri vsaka tožba zaradi motene posesti. Le taka restitucija in pa določitev faktičnega položaja je stvar odločbe »in possessorio summarissimo«, nikdar pa

taka odločba nima značaja prejudicijalne sodbe. Vprašanje, ali se je v tem slučaju prekoračila razlastilna sodba ter samovoljno motila posest tožiteljeva, to vprašanje je nadalje zavisno tudi od interpretacije razlastilne sodbe, rekše od tega, ali je odločilen za obseg razlastitve v prvi vrsti le načrt, ki je razlastilni sodbi podložen, odnosno prenos tega načrta v naravo, ne gledè na število izračunjenega površja načrta ali pa le ta izračunjena mera. Rešitev tega vprašanja pa ne spada v področje sodišč, ker pristojna po §-u 35. zak. z dne 18. februarja 1878, št. 30 drž. zak. eksekutivna zvršitev razlastitve političnim oblastvom; najmanj se da to vprašanje rešiti v postopanju zaradi motene posesti. Tožena družba je v pravdi tudi trdila, da je bila temeljem odloka okrajnega glavarstva v K. z dne 11. junija 1890, št. 6462 uvedena v eksekutivno posest onega individualovanega dela tožiteljeve parcele, na katerem se je temeljem načrta, podloženega razlastitvi, zgradila železnična proga, in tega tožitelj izrecno niti prekal ni, ker je jednostavno le zanimal, da je tožena družba od 11. junija 1890 v posesti cele železnične proge po njegovi parceli. Glede na povedano in glede na to, da vprašanje, ima li tožitelj pravico, glede višje mere 2138 m² tirjati še posebne odškodnine, ni nazivati v pravdi zaradi motene posesti, bilo je torej tožbeno zahtevo zavrniti po vsem njenem obsegu.

Revizijski rekurz tožiteljev je najvišje sodišče z odločbo z dne 8. januarja 1891, št. 15101 zavrnilo in sicer zlasti šeglede na to, da bi ne bilo moči tožbene zahteve zvršiti pòtem eksekucije, ker ni, da bi se še le v eksekucijskem postopanju določeval prepirni predmet in ker se tudi dolžnost sodnikova, utemeljena v §-u 5. ces. ukaza z dne 27. oktobra 1849, št. 12 drž. zak., ne more raztezati tako dalječ, da bi naj sodnik pri obravnavi še le iskal in določeval oni del parcele tožiteljeve, na katero se tožba nanaša, to je, na katerem se je baje prekoračila mera razlastitve. Deliti pa tožbene zahteve, težeče že na sebi v prvi vrsti na postavljenje v prejšnji stan, tudi ni smeti, ker so posamezni deli zahteve v pretesni zvezi med sabo.

Dr. K. T.

d) Troški intervencije pri dokazu v večni spomin.

Na podlogi oporoke z dne 26. decembra 1890 oglašil se je Fran K. dedičem za umrlo Ano V. Ob jednom se je oglašila de-

dičem po zakonu Karolina V. Ker je hotela izpodbijati oporoko z dne 16. avg. 1888 in oporoko z dne 26. dec. 1890, prosila je poprej, naj bi se zaslišale nekatere priče v večni spomin. Frana K. je pri zaslišanji pri c. kr. okrajnem sodišči v Celovci zastopal odvetnik iz Celja. Z odlokom z dne 24. oktobra 1891, št. 20600 odmerilo je sodišče intervencijske troške, izključivši troške za potovanje, prenočevanje in zamudo časa, ter plačilo naložilo voditeljci prič v 14 dneh pod eksekucijo.

Proti temu odloku vložili sta obe stranki recurz.

Z ukazom z dne 25. novembra 1891, št. 11327 izpremenilo je višje dež. sodišče v Gradci prvosodni odlok tako, da je samo zapisnik o zaslišanji prič dati k spisom, da pa naj svoje troške vsaka stranka sama trpi, in sicer zategadelj, ker sedaj še ni gotovo, bode li Fran K. pravdni nasprotnik prositeljice Karoline V., čeprav se v njeni prošnji takšna pravda obeča; tudi sedaj še ni začeta pravda, v kateri bi bili ti dve stranki nasprotni; potem pa prošnja de pr. 31. avgusta 1891, št. 17445 ni naperjena proti Franu K. kot presumtivnemu pravdnemu nasprotniku, v njej se ne zahteva, da bi se ta obvestil o dnevi za zaslihanje prič, niti se ni z sodnim odlokom z dne 23. septembra 1891, št. 18352 ukrenilo, povabiti Frana K. kot nasprotnika; konečno se bode videlo še le v glavni pravdi, kadar se bode to zaslihanje prič porabilo kot dokazilo proti gotovemu nasprotniku, kako so bili ti dokazovalni troški potrebni in koliko ima jedna stran pravice do povračila.

Na revizijski recurz Frana K. je najvišje sodišče z odločbo z dne 4. februarja 1892, št. 901 izpremenilo odločbo višjega dež. sodišča in potrdilo prvosodni odlok glede na to, ker je Karolina V. v prošnji za zaslihanje prič v večni spomin de pr. 31. avgusta 1891, št. 17445 izjavila se, da ne pripozna oporok: z dne 16. avgusta 1888 in 26. decembra 1890, in se je zaradi tega pogojno iz naslova zakona oglasila dedinjo, kateri dedni oglas se je tudi vsprejel z odlokom z dne 16. marcija 1891, št. 7264; v isti prošnji se je izjavila, da namerava veljavnost darilne pogodbe z dne 28. februarja 1888, s katero je umrla A. V. izročila svojo hišo v Celovci Franu K. in njegovi soprogi, izpodbijati in zaradi tega se je sklicevala na priče, ki bi jih bilo zaslišati; Fran K. je torej imel pravico biti pri naroku za zaslihanje prič, je tudi prišel in tako je upravičen zahtevati povračila troškov za to intervencijo.

e) **Preosnova zadruga z omejenim poroštvom v zadrugo z neomejenim poroštvom.**

Posojilnica v L., zadruga z omejenim poroštvom, je na občem zboru sklenila, da se preosnuje v zadrugo z neomejenim poroštvom, in prosila je, naj se ta prememba zadružnih pravil vpiše v zadružni register.

Deželno sodišče v Ljubljani je z odlokoma z dne 24. marcija 1891, št. 2293 in z dne 3. novembra 1891, št. 9033 prošnjo zavrnilo: »ker se namerava dosedanja zadruga z omejenim poroštvom preosnovati v zadrugo z neomejenim poroštvom, pri katerej bi po §§ 2. in 53. zadružnega zakona z dne 9. aprila 1873, št. 70 drž. zak. vsak društvenik zavezan bil z vsem svojim imetjem nerazdelno za vse društvene dolžnosti, ker je taka preosnova ustanovitev nove zadruga, vse drugačne od sedanje, ker je dalje po § 9. istega zakona vsako predružačbo društvene pogodbe storiti pismeno in ker naposled po § 3. navedenega zakona posamezni društveniki morejo k tej novi zadrugi pristopiti le s pismenim izrecilom prositeljica pa ni dokazala, da so k novi zadrugi pristopili na zakoniti način vsi v register, kateri mora zadruga imeti po smislu § 14. zadružnega zakona, vpisani društveniki.«

Rekurz, kateri je posojilnica v L. vložila proti temu odloku, je višje dež. sodišče v Gradci z odločbo z dne 9. decembra 1891, št. 11576 zavrnilo rekši, da se more vršiti preosnova zadruga z omejenim poroštvom v zadrugo z neomejenim poroštvom, le s pismeno izjavo vseh zadružnikov, da pristopijo, ker njihovega, v tretjem poglavju zadružnega zakona urejenega in zakonito omejenega poroštva ni moči prenarejati z golim sklepom večine zadružnikov na občem zboru.

Temu nazoru pritrdilo je tudi najvišje sodišče, katero je izvenredni revizijski rekurz z odločbo z dne 16. februvarija 1892, št. 1843 zavrnilo, ker je zaradi velike razlike, katera po pravnih nasledkih obstoja med zadrugo z omejenim in zadrugo z neomejenim poroštvom, smatrati premembo pravil, katero je sklenil obči zbor posojilnice v L., da je jednaka ustanovitvi nove zadruga, za to pa je po § 3. zakona z dne 9. aprila 1873, št. 70 drž. zak. potrebna pismena izjava vseh zadružnikov.

f) Za troške, prisojene v eksekucijskem postopanju, ni eksekucije v varnost po §-u 259. obč. sod. reda.

Hlebški vaščanje vložili so pri c. kr. okrajnem sodišči v R. eksekucijsko prošnjo proti Hraškim vaščanom in zahtevali, da se nasprotnikom na podlogi razsodbe c. kr. deželne kranjske komisije za razbremenitev, odvezo in uravnavo zemljiških bremen naloži eksekutivno globo, ker so pasli na pašnikih prositeljev.

Sodišče je v eksekutivni obravnavi zaslišalo govore strank in potem priče, ter z odlokom z dne 22. avgusta 1891, št. 5939 eksekucijsko prošnjo zavrnilo ter prositeljem naložilo, da so dolžni plačati eksekutom 47 gld. 62 kr. odmerjenih troškov zagovornih v 14 dneh pod eksekucijo.

Zoper ta odlok vložili so Hlebški vaščanje rekurz.

Eksekuti pa so vložili v tem prošnjo za mobilarno eksekucijo v varnost pcto. prisojenih troškov. Ta eksekucija se je dovolila in zvršila.

Proti dovolitvi te eksekucije vložili so Hlebški vaščanje rekurz, povdarjajoč, da je eksekucija v varnost dopustna po §-u 259. obč. sod. r. pri razsodbah, ne pa pri odlokih, in da §-a 259. ni smeti ekstenzivno interpretovati.

Višje dež. sodišče v Gradci je z odločbo z dne 9. decembra 1892, št. 11296 rekurzu ugodilo, zavrnilo eksekucijo v varnost in sicer iz razlogov: V le-tem slučaju gre za troške, narasle po eksekucijskem postopanju, in zaradi tega za § 259. obč. sod. r. ni uporabe, ker ta določba se nanaša le na razsodbe, kate-tere izidejo o glavni stvari; potem tudi ni drugih pogojev, pod katerimi bi smel upnik na podlogi občega drž. zak. ali po eksekucijskem redu zahtevati zavarovanja pôtem eksekucije na imetje dolžnikovo.

Najvišje sodišče je odločbo II. instance popolnem potrdilo.

Kazensko pravo.

K obnovi kazenskega postopanja (§ 356. kaz. pr. r.).

Najvišji kasacijski dvor je z odločbo z dne 1. marcija 1892, št. 2369 ničnostno pritožbo Janeza V. zoper razsodbo okrožnega sodišča C-skega, s katero je bil Janez V. zaradi pregreška

zoper varnost življenja po §-u 335. kaz. zak. krivim spoznan in po §-u 335. kaz. zak. obsojen glede na uže (po razsodbi okrajnega sodišča v Slov. Bistrici z dne 31. julija 1891, št. 2013) zaradi istega dejanja prestali tridnevni zapor ter z uporabo §-a 260. lit. b) kaz. zak. v oster zapor za 6 tednov in po §-u 389. kaz. pr. r. v povračilo kazenskih troškov, — odbil iz naslednjih razlogov:

Ničnostna pritožba opira se na ničnostni uzrok §-a 281., št. 9 lit. b) kaz. pr. r., iz katerega to-le izvaja:

Obtoženo dejanje smatralo se je iz prva za prestopok po §-u 411. kaz. zak. in bil je zaradi tega obtoženec z razsodbo okr. sodišča v Slov. Bistrici z dne 31. julija 1891, št. 2031 obsojen v 3dnevni zapor.

Ko pa je potem poškodovani J. F. za poškodbo umrl ter se je dejanje značilo kot hudodelstvo uboja, dovolilo se je, da se kazensko postopanje obnovi na kvar obtoženca. Državno pravdnništvo pa ni tožilo zaradi hudodelstva uboja, ampak samo zaradi pregreška zoper varnost življenja po §-u 335. kaz. zak. — usmrčenje po prekoračenem silobranu — in obtoženec bil je tega tudi krivim spoznan. To pa ni po zakonovih določilih. Ta obsodba je protivna določbi §-a 356. kaz. pr. r., kateri pravi, da je na podlogi novih dokazil kazensko postopanje na kvar obtoženca, kateri je bil obsojen zaradi prestopka, smeti le takrat obnoviti, ako se dejanje znači kot hudodelstvo, a ne samo kot pregrešek.

Ta ničnostna pritožba pa nikakor ni utemeljena.

S sklepom z dne 6. oktobra 1891, št. 17847 dovolilo se je, da se kazensko postopanje obnovi na kvar obtoženca; zakoniti pogoji za obnovo so s tem sklepom podani, kar je tudi obtoženec priznal, ker se ni proti sklepu pri višjem sodišči pritožil.

Pravomočni sklep obnoviti kazensko postopanje pa je razveljavil prvo obsodbo — § 359. kaz. pr. r. —, glede stvari pričela se je zopet preiskava zaradi hudodelstva uboja in na nje podlogi se je obtožba dvignila, katero je le sodišče rešiti moglo.

So li bili pogoji za obnovo kazenskega postopanja podani, tega pa sodeči dvor ni mogel več pretresavati, ker njemu ni bilo razsoditi, je li bila obnova dopustna; sodeči dvor moral je končati obnovljeno postopanje. Pri tem je pa sodečemu dvoru jedino le oceniti bilo, kar je dotična obravnava pokazala, a se ne na to ozirati, da se je o stvari postopanje obnovilo.

Ko bi veljali razlogi, katere navaja ničnostna pritožba, potem bi obtoženec, če se pri obnovljenem postopanju dejanje ne bi izkazalo za hudodelstvo, ostal popolnem nekaznovan, ker bi se tudi prva razsodba, katera se je po obnovnem sklepu razveljavila, ne smela zopet izreči. — Jasno in pravično pa je, ako bi obnovljeno postopanje ne izkazalo večje krivde obtoženčeve, da bi bilo izreči novo razsodbo iste vsebine, kakeršna je bila prva, katera se je s sklepom za obnovo postopanja razveljavila.

Književna poročila.

Mjesečnik pravničkoga društva u Zagrebu prinaša v 4. br. za april mesec naslednji razpravi: Pravno-povjestni podatki v Turopolju. Napisao dr. Š. pl. Bresztyenszky. (Nastavak.) — Autonomni sestav Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, kao posebni dio ugarskoga državnoga prava (Jus publicum particulare) sa sбирком hrvat.-slavon.-dalm. autonomnih ustavnih i upravnih zakona. Napisao dr. M. Goszthony.

Das Bruderladegesetz vom 28. Juli 1889 R. G. B. Nr. 127 und das Musterstatut hiezu. Hilfsbuch f. d. prakt. Gebrauch. Von Rud. Knapp, k. k. Oberbergrath. — Manz, Wien, 1892. — 177 str. — 1 gld. 20 kr.

Die Arbeiterschutzgesetzgebung in Portugal, Belgien und den Niederlanden. Von dr. Vladimir Pappafava. Zara, 1892 (Waditzka).

Die Steuerreform. Kurzgefasste Darstellung der leitenden Grundgedanken und des wesentlichen Inhalts der Regierungsvorlage betreffend die directen Personalsteuern. — Manz. — Cena 50 kr.

Ta, od anonimnega pisatelja sestavljena knjižica (10 pol) riše v kratkih potezah vsebino in vodilne misli sedaj poslanski zbornici na Dunaji predloženega vladnega načrta za reformo davkov.

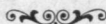
Ueber den Erfüllungsort bei Obligationsverhältnissen, insbesondere bei Distanzverkäufen. Von G. Melchior. — Bahr, Berlin, 1892. — VI + 66. — M. 1.20.

Gewerbstörung durch Patentanmassung, ihre Abwehr nach österr. Recht. Ein Rechtsgutachten. Von I. L. Brunstein. Manz, Wien, 1892. — V + 92. — M. 1.80.

Le crime politique et les révolutions par rapport au droit, à l'anthropologie criminelle et à la science du gouvernement. C. Lombrojo et R. Laschi. Paris, Alcan. — 2 vols. — Frs. 15.

Deželni zakonik za vojvodino Štajersko. Tečaj 1892. I. kos. Izdan in razposlan dne 8. januarija 1892. 1. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 3. januarija 1892, o Najvišem potrdilu sklepa štajerskega deželnega zbora z dne 29. decembra 1891, o dokladah in samostojnih davkih,

potrebnih za deželni zaklad v prvi polovici leta 1892. — II. kos. Izdan in razposlan dne 8. januarija 1892. 2. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 3. januarija 1892, o izvršilnem pouku za tehtnično in gospodarsko izvršitei naprave, vodstva in odobrenja varovalnih in vzdrževalnih stavb na prosti reke Drave od Maribora doli do Središča v letih 1891. do 1895. — III. kos. Izdan in razposlan dne 5. februarja 1892. 3. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 6. januarija 1892, o oskrbnini javnih bolniških zavodov. 4. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 23. januarija 1892, o Najvišem potrdilu sklepov deželnega zbora z dne 29. decembra 1891 o pobiranji davka od iztočenega piva in iztočenih žganih pijač za leto 1892., 1893. in 1894. v okolišu mestnih občin Maribor in Ptuij. 5. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 26. januarija 1892, o opustitvi dela ceste iz Radgone v Ljutomer kot okrajna cesta I. vrste. —

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. majnika 1892.

— (Odvetniška zbornica kranjska) imela je dne 7. t. m. svojo redno občno skupščino, pri kateri se je zbralo 10 Ljubljanskih odvetnikov, pa 3 vnanji. Po poslovnem poročilu se je zadnje leto pri zbornici vložilo 212 vlog, med njimi 12 pritožeb, katerih pa je bilo 6 zavrženih, 2 pa sta se poravnali. Odvetnikov je bilo 23, odvet. kandidatov pa 14 pri tej zbornici vpisanih; jeden odvetnik je moral odstopiti, jeden pa je umrl. Pri volitvah je bil namestnikom predsednika znova izbran dr. A. Mosche iz Ljubljane, odbornikom dr. J. Sajovic iz Ljubljane, odborniškim namestnikom pa dr. V. Štempihar iz Kranja. V disciplinarni svet sta bila izvoljena kot člana dr. Fr. Munda iz Ljubljane in dr. A. Mosche (nov), kot namestnika pa dr. A. pl. Schöppl iz Ljubljane in dr. V. Temniker iz Kamnika. Skupščina je tudi sklenila, da bode odslej plačevati zbornici po 10 gl. letnega doneska.

— (Osobne vesti.) Imenovani so: Ministerijalni svètnik E. A. Peck predsednikom višj. dež. sodišču v Trstu; državni pravdnik v Gradci dr. G. Zistler višj. dež. sod. svètnikom v Gradci; okr. sod. pristav v Ilirski Bistrici A. Verderber in okr. sod. pristav dr. G. Smolej v Mariboru dež. sod. pristavoma v Ljubljani; avskultant dr. J. Thomann okr. sod. pristavom v Ilirski Bistrici; avskultant grof. J. Coronini okr. sod. pristavom v Gorici; pravni praktikant M. Mrače avskultantom za Kranjsko; absol. pravnik O. Cernstein polit. konceptnim praktikantom na Kranjskem. — Premeščeni so: notar I. Ulrich iz Laškega trga v Maribor; sodni pristav pri trgov. in pomorskem sodišči v Trstu K. Covacic k sodišču v Trstu; davčni nadzornik F. Geiger s Krškega v Kočevje, davčni nadzornik J. Kalan iz Kočevja na Krško. — Odvetnika sta nova: dr. U. Lemež v Slov. Bistrici in dr. M. Pretner v Trstu. — Vpokojen je na svojo prošnjo I. Turn, okr. sodnik v Sevnici.

— (Odvetniška zbornica Lvovska) obrnila se je začetkom tega leta s posebno, 32 tiskanih strani obsežno peticijo do „poljskega kluba“ v državni zbor. V tej peticiji izraža, sklicujoč se na § 27. odvet. reda, svoje mnenje o načrtu zakona zastran prakse pravnih praktikantov in sodniškega izpita, o načrtu, ki je našim čitateljem uže nekoliko znan tudi iz poročila na str. 7. letošnjega „Slov. Pravnika“, potem pa tudi o načrtu zakona zastran sodne pristojnosti v zapuščinskih razpravah. — Nam primankuje žalibog prostora, da bi služili našim bralcem s celo vsebino te velevažne in izvrstno sestavljene peticije. Vsebinsi njeni mora pritrjevati vsak praktični pravnik bodi po svojem poklicu sodnik, odvetnik ali beležnik. Samo po sebi je umevno, da se peticija, katero je odposlala odvetniška zbornica, ozira sosebo na interese odvetniškega stanu, a vendar zaradi tega ni jednostranska ali celo nepravilna drugim strokam naše znanosti. — Potrudili se bomo, podati kolikor moči na tesno vsebino peticije, kolikor se tiče prvega važnejšega načrta, ter omenjamo, da se zbornici drugi načrt posebno zaradi tega vidi neumesten, ker so itak okrajna sodišča uže preveč obložena z delom in se dosedaj ni pokazala potreba, kolegijalnim sodiščem odjemati nekaj dela, sosebo ne v takih rečeh, v katerih je strankam kolegijalno posvetovanje vedno bolj koristno, nego li rešilo po jedni osebi. — Ni dvojbe, pravi zbornica, da je ves naš sodni red in sodna organizacija itd. sedaj vrejena po zastarelih zakonih iz raznih dob in da je tu najnujnejše potreba temeljite reorganizacije. A glede omenjenih zakonovih načrtov naj se drži poljski klub načela, katero je uže izrazil pri razpravljanji Plenerjevega nasveta o polajšavi dohodarine: Škodljiva je reforma posameznih delov kake stroke državne uprave. Reforma, a le cele stroke! — Načrt prvega zakona je zvest sedanjemu principu, da so strogo ločeni sodniški, odvetniški in notarski izpiti. Vladna predloga, katera se sklicuje na to, da je poklic sodnika bistveno različen od odvetnikovega, češ odvetnik mora tudi v upravnih stvareh zastopati, je tako nedosledna, da zahteva od pravnega praktikata venderle jednoletne upravne prakse. Zakaj bi bilo sodniku, ki mora vender ceniti delo odvetnikovo, manj znati potreba? Beležnikom pripada, sosebo na deželi, nikakor ne lahka naloga, sestavljati pogodbe in listine, delo, katero ima najvažnejši pomen in pomenljive nasledke, — torej bi morali notarji imeti isto znanje in prakso, kakor sodniki in odvetniki. — Jednostranski sedanji razvoj omenjenih treh stanov je nezdrav in množi animoznost med njimi, pravosodje pa pri vsem tem trpi. Prestop od jednega stanu v drugi ni dovoljen, a to je neugodno posebno za tiste, ki spoznajo, da izvoljeni poklic ni za nje, da bi na pr. pač bili dobri sodniki, a zaradi premajhne energije ne morejo biti dobri odvetniki. Tako se uprav zaradi tega, ker ni jednakega izpita, umetno izolira vsak stan in mi ne napredujemo ter ne dospemo k istemu stališču, kakor srečnejši zapad, sosebo Anglija in Francoska, kjer odvetnikom, v slavo njihovemu stanu in na korist stvari sami, ni samo dovoljeno, da poslujejo kot sodniki, nego jih celo vlada rabi na imenitne sodniške stole. Pri nas seveda

to ne gre! In vender potrebuje sodniški stan, kakor vsak drugi, da se dopolnjuje po močeh, ki so bile v dotiki z življenjem, po izvrstnih odvetnikih in notarjih. Isto tako seveda tudi narobe. Sodništvo, odvetništvo in beležništvo bi s tem le pridobilo, če bi se dopolnjevalo drugo z drugim. Torej jednak izpit, jednaka praksa! — Triletno dobo smatra zbornica za prekratko, če se pomisli važnost stvari same in pa, da zahteva zakon od pravnega praktikanta, naj v treh letih posluje pri kolegijalnih in okrajnih sodiščih, pri državnem pravdnstvu, pri upravnih in finančnih uradih in vrhu tega še pri kakem odvetniku ali finančni prokuraturi, vrhu vsega tega pa se naj še pripravlja za izpit; in pri nas sedi 9—10 mesecev ali še dalj kot zapisnikar na Žabjaku. (Teh besed seveda v peticiji ni.) O praksi pri drž. pravdnstvu, pravi zbornica, toliko časa ne more biti govora, da se pravdnstvo ne loči kot gola upravna instances od sodišč. — Naj-obširnejše in temeljitejše pa se pretresa določba, ki govori o praksi pri odvetnikih (§ 2. in 5.). Doba pol leta je očitvidno prekratka. Način pa, kako se bode zvrševala ta praksa, smatra zbornica za celi odvetniški stan žaljiv. Načrt prepušča višjesodnemu predsedniku, da imenuje po predlogu odbora odvetniške zbornice tiste pisarne, v katere stopiti bode praktikantom dovoljeno: posameznim pisarnam dodeli potem praktikante predsednik prvega sodišča. Sedaj uže itak obstojati dve vrsti pisaren: 1. ponavadne, in 2. po državi subvencionirane pisarne tistih sodnih svetnikov, kateri so po zdravniškem pričevalu preslabotni za sodno službo in zaradi tega stopijo v pokoj in dobivajo pokojnino, a so še sposobni za odvetniški posel; novi zakon ustanovil bode še jedno razliko med odvetniki, namreč sposobne odvetnike za sprejem pravnih praktikantov in nesposobne v kaj takega. Zbornica imenuje to vprašanje napad na avtonomijo in obstanek odvetnikov. Vladni nagibi so ničevi. Zakaj se ne prepušča izvoliti pisarno praktikantu samemu? Saj vender niso več otroci, ki bi potrebovali varstva! Saj bodo vender vedeli, kaj storiti! „Ali so pa kovači načrta tako v strahu za juridično nedolžnost gg. praktikantov? Preti li res v odvetniških pisarnah nevarnost moralnega naleza in gnilobe, katera bi utegnila blage nazore in principe gospodov praktikantov pokvariti? Zakaj hočete odvetniški stan tako ponižati! Odvetniki sicer ne bodo imeli toliko časti ali pa celo dobička, če sprejemajo pravne praktikante; pač pa je žaljivo, kvarno in morebiti spojeno z uprav usodnimi nasledki za odvetnika, ki bode po naredbi višjesodnega predsednika kar hipoma prištet tisti „raji“, pri kateri ni smeti, niti moči stopiti v prakso. Kje je potem eksistenca in bodočnost odvetnikova, kateri vender živi od glasu javnega mnenja; to mnenje ne jemlje v poštev posameznostij, nagibov, razlogov činu, ampak le čin, kakeršen je in si razlaga ta čin navadno na najneugodniši način. Brez dvojbe bode vsak premišljeval, zakaj je ta ali oni odvetnik vsako leto izključen iz imenika. Marsikomur bode neznano ostalo, da se je zahvalil prav lepo totični advokat za to odliko, pač pa se bode vedno reklo: „A, tu mora uže kaj biti.“ Nevarna je za celi stan torej določba §-a 5.“ — Odvetniški stan, pravi zbornica dalje, bode tudi to novo

breme nase vzel in ugodil želji vlade, ne vprašal in ne zahteval kakega ekvivalenta. Če bode pa zaradi tega moral še trpeti, če se bode prizadela velikemu delu tovarišev vrhu tega še velika gmotna in moralna škoda, če bi utegnila napadati se čast celega stanu, bodejo odvetniki po vsej pravici rekli: „Non possumus!“ Ne bomo sprejemali kandidatov, nam po uradih usiljenih, nočemo podati višjesodnemu predsedniku zahtevanih nasvetov in jih tudi ne bomo podali. S tem zakonom sega država v pravice, odvetnikom po §-u 33. odv. reda zagotovljene. Po načrtu sicer višjesodni predsednik res ne sme prekoračiti predloga zborničnega odbora, t. j.: on ne sme imenovati pisaren, katerih ni nasvetoval odbor, a on sme nekatere zavreči od predlaganih, in to je tisto „aliquid“, ki je sramljivo in žaljivo za odvetniški stan in njega zastopstva, katera so vendar do sedaj v občo zadovoljnost reševala svoje naloge. Ni pa verjetno, da bode odboru moči razlikovati pisarne v sposobne in nesposobne za sprejem praktikantov; naloga, kateri se pač izmed tovarišev ne bi nihče radostno udal. Če pa naj se uže na vsak način dodeljujejo praktikantje pisarnam ne glede na njih prosto voljo, prepusti naj se to zbornicam, oziroma njih odboram. Sicer pa pač odvetništva ni moči prisiliti, da sprejema, ako v istem času izreka oblastvo nezaupnico zavrženim tovarišem. § 5. naj torej slôve: „Ako si hoče pravni praktikant pridobiti prakso v odvetniškem poslu, oglasiti se mu je pri zbornici. Odbor imenuje mu odvetnika, pri katerem bode posloval.“ — Nerešena so v načrtu tudi vprašanja glede adjuta ozir. plače, disciplinarne oblasti in substitucijske pravice praktikanta-koncipijenta. — Peticija konečno pravi: Grajali smo brezozirno in strogo napake zakonovih načrtov, da podamo velečastitemu klubu dokaz, kako se čedalje bolj čuti in kaže pomankanje praktikov v pravosodnem ministerstvu, ki bi umeli združevati teorijo in potrebe dejanskega življenja. Mladi moške z golo akademično izobraženostjo, kateri nimajo pojma o praktičnem življenji in njega potrebah, sedé v zakonodavni kovačnici tega ministerstva in se izogibajo kakor nalašč vsaki praksi in vsakemu praktičnemu nazoru. Prosi se torej: Poljski klub naj 1.) stori, da se odstavita zakonova načrta od dnevnega reda državnega zbora; 2.) zahteva od vlade, da predloži hitro državnemu zboru načrte zakonov zastran novega sodnega reda, sodne instrukcije i. t. d.; 3.) upliva na vlado, da bode po smislu in glede na § 27. lit. e) odv. reda predložila vsak načrt novega zakona, predno ga predloži državnemu zboru, sodiščem, odvetniškim in notarskim zbornicam v pretres in izraz mnenja; 4.) zahteva od ministra, da reši peticijo istega odbora, katere bomo tudi omenili v prihodnjem listu.

„Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, šte. 8 na Bregu; upravništvo pa na Križevniškem trgu šte. 7.

Naznanilo.

Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih. I. Obrazci k občnemu sodnemu redu. I. zvezek.

Ta knjiga, ki je izšla ravnokar, velja 1 gld. 40 kr., po pošti sprejeta pa 1 gld. 50 kr.

Anton Levec,
c. kr. sodni pristav v Ljubljani.

Kazensko-pravdni red

z dne 23. maja 1873 števil. 119 državnega zakonika
z dodanim

zvršitvenim propisom

in

drugimi zakoni in ukazi kazenski
postopek zadevajočimi.

I. natis. Izdalo društvo „Pravnik“ v Ljubljani.
Natisnila in založila „Národná Tiskarna“.

 Dobiti je v „Národná Tiskarná“ v Ljubljani.
Cena elegantno vezani knjigi za člane društva „Pravnik“ je
2 gld. 50 kr., za nečlane 2 gld. 80 kr., s pošto 15 kr. več.

